

Nr 19.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1947 vid dess trettionde sammanträde fattade beslut.

Genom en den 5 mars 1948 dagtecknad proposition, nr 189, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående följande i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1947 vid dess trettionde sammanträde fattade beslut, nämligen

- 1) konvention (nr 81) angående arbetsinspektion inom industri och handel,
- 2) rekommendation (nr 81) angående arbetsinspektion,
- 3) rekommendation (nr 82) angående arbetsinspektion vid gruv- och transportföretag,
- 4) konvention (nr 82) angående socialpolitik inom områden belägna utanför moderlandet,
- 5) konvention (nr 83) angående tillämpning av internationell arbetslagstiftning på områden belägna utanför moderlandet,
- 6) konvention (nr 84) angående föreningsrätt och biläggande av arbets tvister inom områden belägna utanför moderlandet,
- 7) konvention (nr 85) angående arbetsinspektion inom områden belägna utanför moderlandet och
- 8) konvention (nr 86) angående den längsta giltighetstiden av arbetsavtal för infödda arbetare.

Texterna till dessa konventioner och rekommendationer ha fogats såsom bilagor (Bil. A—H) vid propositionen (s. 18—47), vartill utskottet får hänvisa. Beträffande konventionernas och rekommendationernas behandling får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Internationella arbetskonferensens trettionde sammanträde hölls i Genève under tiden 19 juni—11 juli 1947. I sammanträdet deltogo representanter för 48 medlemsstater, av vilka 40 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och

arbetsgivarsidorna. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.

Dagordningen för detta konferenssammanträde omfattade följande överläggningsämnen:

- I. Generaldirektörens för Internationella arbetsbyrån rapport.
- II. Finansiella och budgetära frågor.
- III. Socialpolitisk minimistandard i icke-självstyrande områden (bestämmelser ägnade att intagas i en internationell konvention; andra behandling).
- IV. Arbetsinspektionens organisation i industri- och handelsföretag.
- V. Arbetsförmedlingens organisation; första behandling.
- VI. Rapporter angående tillämpningen av konventioner i enlighet med artikel 22 av Internationella arbetsorganisationens stadga.
- VII. Föreningsfrihet och förhållandet mellan arbetsmarknadens parter (industrial relations).

De av konferensen fattade beslut, vilka äro av beskaffenhet att i enlighet med artikel 19 i Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, hänföra sig till punkterna III och IV på dagordningen och utgöras av ovan nämnda sex konventioner (nr 81—86) och två rekommendationer (nr 81 och 82).

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har avgivit utlåtande över konventionerna och rekommendationerna. Delegationen har i sin tur inhämtat yttranden i ärendet från socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, Landsorganisationen i Sverige, Svenska arbetsgivareföreningen och Tjänstemännens centralorganisation. I fråga om innehållet i utlåtandet och yttrandena får utskottet hänvisa till propositionen.

Departementschefen.

Beträffande *konventionen (nr 81) angående arbetsinspektion inom industri och handel* har föredragande departementschefen, statsrådet Möller, i propositionen anfört:

»I likhet med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet finner jag konventionens allmänna riktlinjer i det hela stå i god överensstämmelse med den svenska arbetarskyddslagstiftningen.

Emellertid föreligga vissa skiljaktigheter mellan konventionens bestämmelser å ena sidan och innehållet i gällande lag respektive det av arbetarskyddskommittén avgivna förslaget till arbetarskyddslag. Jag åsyftar härvid följande bestämmelser i artikel 12 av konventionen, nämligen *dels* moment 1 a), vari föreskrives att arbetsinspektör skall äga att fritt och utan föregående anmälan vid varje tid av dygnet erhålla tillträde till varje företag eller arbetsställe, som är underkastat inspektion, *dels* moment 1 b), vari stadgas att arbetsinspektör skall äga att under dagen erhålla tillträde till

varje lokal, som arbetsinspektören har skäligen anledning antaga vara underkastad inspektion, *dels ock* moment 2, vari bestämmes att arbetsinspektör har att, då inspektion verkställes, underrätta arbetsgivaren eller dennes ställföreträdare om besöket, såvida inspektören icke finner, att dylik anmälan skulle vara till förfång vid tjänstens utövande.

Vad förstnämnda föreskrift angår medgiver gällande arbetarskyddslag 29 § andra stycket arbetsgivaren rätt att för bevarande av yrkeshemlighet från inspektion undantaga viss del av arbetsställe. I arbetarskyddskommitténs förslag 50 § tredje stycket återfinnes en motsvarande bestämmelse.

I fråga om tillsynsorganens rätt att erhålla tillträde till arbetsställe stadgas i 29 § första stycket gällande arbetarskyddslag, att tillsynsorganen skola äga sådan rätt, närhelst de så påfordra, efter det vederbörande arbetsgivare eller hans ställföreträdare å arbetsstället underrättats om deras närvaro. I 50 § första stycket lagförslaget återfinnes en bestämmelse av motsvarande innebörd.

I ett förut denna dag till lagrådet remitterat förslag till arbetarskyddslag har jag framhållit, att ovannämnda föreskrifter i konventionen torde hindra en eljest möjlig ratificering av densamma. Emellertid har jag i detta sammanhang uttalat i huvudsak följande. Då det vore synnerligen önskvärt att vårt land i största möjliga utsträckning skänkte sitt stöd åt det internationella samarbetet på arbetarskyddets område ansåge jag det böra övervägas om icke dessa hinder mot en ratifikation kunde undanröjas. Kommittén hade uttalat att den för bevarande av yrkeshemlighet gällande inskränkningen i inspektionsrätten icke torde ha någon större praktisk betydelse. För min del ansåge jag att detta stadgande med hänsyn till de allvarliga påföljder, vilka drabbade yrkesinspektör som röjde yrkeshemlighet utan risk kunde slopas. Vad anginge föreskriften i kommittéförslaget att arbetsgivare eller dennes ställföreträdare ovillkorligen skulle underrättas om inspektörens närvaro syntes denna bestämmelse utan olägenhet kunna utgå ur lagen och ersättas med en i överensstämmelse med konventionen avfattad instruktionsföreskrift av innehåll att inspektören skulle underrätta arbetsgivaren eller dennes representant om sin närvaro, såvida icke inspektören ansåge, att dylik anmälan skulle vara till förfång för tjänstens utövande.

Att såsom svenska arbetsgivareföreningen ifrågasatt begränsa rätten för tillsynsorgan att erhålla tillträde till arbetsställe till att avse ordinarie arbetstid borde uppenbarligen icke ifrågakomma. I instruktionen för yrkesinspektionen torde emellertid liksom f. n. böra föreskrivas att inspektion icke finge företagas nattetid, där ej skäl funnes antaga att arbetet då påginge.

Därest de av mig sålunda förordade ändringarna i arbetarskyddskommitténs förslag godtagas av riksdagen, torde intet hinder möta för en ratifikation från svensk sida av ifrågavarande konvention. Då en revision av arbe-

tarskyddslagen är aktuell, finner jag icke anledning föreligga att på detta stadium föreslå de ändringar i gällande lagstiftning som skulle vara erforderliga för en ratificering av konventionen. Jag anser mig därför böra föreslå, att med ratificering från svensk sida får anstå, till dess riksdagen tagit slutlig ställning till förenämnda förslag till arbetarskyddslag.»

I fråga om *rekommendationen (nr 81) angående arbetsinspektion* har departementschefen anfört:

»Bestämmelserna i här ifrågavarande rekommendation överensstämma i stor utsträckning med vad som redan tillämpas i vårt land på förevarande område. Till den del så ej är fallet — främst gäller detta i fråga om den i punkt 1 i rekommendationen avsedda anmälningsskyldigheten — synas vissa lämplighetsskäl tala mot att rekommendationen i allo följes vid den nya arbetarskyddslagstiftningens utformande. Rekommendationen bör emellertid skänkas beaktande vid framtida överväganden av de spörsmål som däri behandlats.»

Beträffande *rekommendationen (nr 82) angående arbetsinspektion vid gruv- och transportföretag* har departementschefen anfört:

»Då såväl gruvdrift som transportföretag i Sverige äro underkastade arbetsinspektion, torde någon åtgärd från svensk sida icke vara påkallad i anledning av förevarande rekommendation.»

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har beträffande *övriga vid sammanträdet antagna konventioner* anfört, att dessa konventioner icke torde påkalla annan åtgärd från svensk sida än en förklaring, att i konventionerna intagna bestämmelser sakna tillämpning på svenska förhållanden.

Med anknytning härtill har departementschefen i fråga om dessa konventioner uttalat följande:

»Till vad delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet sålunda anfört kan jag ansluta mig. I detta sammanhang vill jag erinra därom, att jag i det såsom bilaga till propositionen nr 208 till 1946 års riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet beträffande en vid Internationella arbetsorganisationens konferens år 1945 antagen rekommendation angående socialpolitisk minimistandard i icke-självständiga områden (tilläggsbestämmelser) uttalade, att rekommendationen givetvis saknade omedelbart intresse för Sveriges vidkommande. Jag ansåg mig likväl böra framhålla, att det icke vore utan sin moraliska betydelse, att Internationella arbetsorganisationens strävanden på ifrågavarande betydelsefulla område vunne stöd från alla organisationen tillhörande stater.

Vad jag sålunda uttalat äger tillämpning jämväl på nu ifrågavarande konventioner. Det torde förtjäna framhållas, att de svenska regeringsombuden vid konferenssammanträdet röstade för antagandet av förenämnda konventioner.»

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till vad föredragande departementschefen yttrat beträffande förevarande, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens fattade beslut.

Utskottet hemställer,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 15 april 1948.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit
från första kammaren: herrar Norman, Wistrand*, Sten, Nils Elowson, Hallagård, Uhlén, Osvald* och Carl Eric Ericsson;
från andra kammaren: herrar Hagård, Ryberg*, Johnsson i Kastanjegården*, Larsson i Östersund*, Andersson i Eskilstuna, Lundberg och Andersson i Alfredshem.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.